

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Милена Георгиева Шушулова-Павлова**,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3 *Музикално и танцово изкуство*,
научна специалност 05.08.02 *Музикознание и музикално изкуство*,

за придобиване на научната степен „доктор“
по професионално направление 8.3 *Музикално и танцово изкуство*,
научна специалност 05.08.02 *Музикознание и музикално изкуство*,

на кандидат **Георги Донев Шамлиев**

с представена докторска дисертация на тема:

ПРЕТВОРЯВАНЕ СИСТЕМАТА НА Й.Й.ФУКС ОТ „GRADUS AD PARNASSUM”

В БЪЛГАРСКАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА ЛИТЕРАТУРА

с научни ръководители **професор Ангел Ангелов д.н.**
АМТИИ ПЛОВДИВ, Факултет „Музикална педагогика”
Катедра „Оркестрови инструменти и класическо пеене”

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРАНТА

Георги Донев Шамлиев е роден на 15.07.1977 в Димитровград. Завършва средното си образование в паралелка с разширено изучаване на музика в града (1996), а през 2000 – бакалавърска степен в АМТИИ – гр.Пловдив, със специалност *Музикална педагогика*. Магистърска степен придобива в СУ „Климент Охридски” също със специалност *Музикална педагогика* в 2001. След това специализира пиано при доц. Татяна Гилова в АМТИИ – гр.Пловдив. 2002-2012 е преподавател по пиано в СОУ „Васил Левски” – гр. Димитровград. В 2012 завършва втора магистърска степен в УНСС, филиал Хасково, със специалност *Публични финанси*. През 2012 е номиниран за учител на годината в град Димитровград. През 2016 е част от жури в XVI Национален конкурс за детска забавна песен на фолклорна основа *Златен извор* – Димитровград.

ДИСЕРТАЦИОННИЯТ ТРУД на **Георги Донев Шамлиев** е обсъден и предложен за публична защита на 12.12.2017 на разширено заседание на катедра „Оркестрови инструменти и класическо пеене” към АМТИИ, Пловдив. Трудът е с общ обем от 243 страници в следните раздели: увод, четири глави, заключение и използвана литература от 20 заглавия и два интернет адреса (на кирилица – 18, на латиница – 4 автора). Приложение I: Контрапунктични решения от Фукс на „цветиста мелодия” и Приложение II: Примерни решения на видовете контрапункт.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Йохан Йозеф Фукс и трудът му „*Gradus ad Parnassum*” са фундамент на теоретичното обучение по полифония и контрапункт в Европа и по света. Трудът е обобщаване и систематизация на характерни полифонични похвати от епохата на вокалната полифония. Видовете контрапункт имат важно педагогическо значение за постепенното усвояване на основни знания и умения, причина за успеха на методиката на Фукс. Значимостта на разглеждания музикално-теоретичен труд за видовете контрапункт се доказва от факта, че и в българската, и в чуждестранната педагогическа литература по теория на музиката продължава да се ползва методиката на Й.Й.Фукс. Българската теоретично-образователна литература в тази трудна област се развива от 1941 година като теоретици и педагози се придържат към автентичната контрапунктична теория от XV-XVII век с някои корекции, които се разглеждат основно в предложения дисертационен труд.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Цел на докторската разработка е да се проследи рефлексията на теоретичната системата на Йохан Йозеф Фукс описана от него в „*Gradus ad Parnassum*” в българската образователна и научна литература по полифония. От така поставената цел произхождат и следните задачи:

1). Да анализира, обобща и систематизира теоретичните идеи на Й.Й.Фукс в двугласния контрапункт. 2). Да изследва българските автори и техните учебници и теоретични трудове. 3). Да установи до каква степен българските теоретици се придържат или отдалечават от фундаменталния труд на Фукс.

Дисертационния труд има следното съдържание:

В увода се поставят основната цел, задачи и методология на работа – сравнителен анализ.

В първа глава: **Йохан Йозеф Фукс и „Gradus ad Parnassum“** се разглеждат: 1. Биографични данни. 1.2. Й. Фукс и „Gradus ad Parnassum“. 1.3. Предговор на Фукс към читателите. 1.4. Диалози. 1.5. Видове движения – право, противоположно и странично. 1.6. Видове контрапункт в системата на Й.Фукс. 1.7. Характерни полифонични похвати на Фукс при пети вид контрапункт. Заключение. В главата докторантът навлиза основно в материята и теоретичните разработки на Фукс от XVII век. Прави класификация на труда и своите изводи, които по-нататък ще интерпретира при разглеждането на българските автори-теоретици.

Втора глава: **Обзор на литературата** – 2.1. Димитър Радев (1874-1952). 2.2. Асен Карастоянов (1893-1976). 2.3. Здравко Манолов (1925-1983). 2.4. Димитър Христов (1933-2017).

2.5. Ангел Ангелов (1947). 2.6. Артин Потурлян. Заключение.. В обзора на литературата докторантът разглежда учебните пособия на Димитър Радев „*Контрапункт. Прост и сложен контрапункт, имитация, канон и fuga*“ (1941); Асен Карастоянов „*Контрапункт*“ (1954); Здравко Манолов „*Полифония. Учебник за средните музикални училища*“ (1975); Димитър Христов „*Полифония. Учебник за студентите от Българската държавна консерватория*“, в съавторство със З. Манолов (1965) и Ангел Ангелов „*Прост и сложен контрапункт. Учебник по полифония*“ в съавторство с Димитър Ангелов (2016). Запознат е и с научните изследвания на Ангел Ангелов и Артин Потурлян, които също имат отношение към системата на Фукс в „*Gradus ad Parnassum*“. Докторантът разглежда подробно теоретичните трудове на водещите полифоници и музикални теоретици в България от 1941 година до днес. Прави изводи и заключения. С някои е съгласен към други критичен.

В третата глава: **Теорията на еволюционизма и влиянието и върху българската образователна полифонична литература** се обръща внимание на: 3.1. Същност на еволюционистката теория от края на XIX век. 3.2. Хармонията и автентичната контрапунктична теория при Асен Карастоянов, Здравко Манолов, Димитър Христов. 3.3. Асен Карастоянов – интерпретиране на старинните ладове чрез мажоро-минорната система. 3.4. Третиране на метричните времена във Вокалната полифония от XV-XVI век. 3.5. Метриката при Й. Фукс.

3.6. Концепцията за акцентни, симетрични свършени едноименни консонанси. Заключение.

От работата на докторанта личи подробно критично и аналитично запознаване с теоретичните трудове на българските автори, достатъчното боравене с основния труд на Фукс, както и необходимото му информационно-критично отношение към различните течения в теорията на полифонията в Централна и Западна Европа.

В глава четири: **Претворяване системата на Йохан Йозеф Фукс от „Gradus ad Parnassum“ в българската образователна литература** включва: 4.1. *Cantus firmus*. 4.2. Първи вид контрапункт – нота срещу нота. 4.3. Втори вид контрапункт – две ноти срещу една. 4.4. Трети вид контрапункт – четири ноти срещу една. 4.5. Четвърти вид контрапункт – лигатури. 4.6. Пети вид контрапункт – цветиста мелодия. Заключение.

Българската теоретично-образователна литература в тази трудна област се развива от 1941 година и, както се оказва и от крайните изводи на докторанта Шамлиев, не се е повлияла от различни иновативни тенденции. Българските теоретици и педагози се придържат към автентичната контрапунктична теория от XV-XVII век. Някои от правилата на австрийския теоретик, педагогическата практика днес е отхвърлила: *септимова и нонова мелодическа отсечка, низходяща малка секста, два последователни скока в една и съща посока, акцентни октави при nota cambiata, фалшива секунда* и т.н. Генералният извод на докторанта е, че „в българската педагогическа литература отдалечаването от идеите на Фукс е незначително, с малки изключения. Развива се в добра, качествена посока. Тя запазва своето основно педагогическо предназначение и се отдалечава от реалната композиторска практика.“

Изводи и заключение а докторанта

След анализ и систематизация на теоретичния труд на Й. Й. Фукс „*Gradus ad Parnassum*“ и подробно критично и аналитично разглеждане на българските педагози и автори на трудови по контрапункт и полифония докторантът Шамлиев прави следните генерални изводи:

1. *Видовете контрапункт на Й.Й.Фукс не бива да се обвързват с творчеството на Дж. Палестрина. В латинския оригинал на „Gradus ad Parnassum“ Фукс никъде не пише и не се позовава на нотни примери от Палестрина или на който и да е друг композитор.*
2. *Й.Й.Фукс не използва никаква терминология за видовете дисонанси, с изключение на „nota cambiata“.*
3. *В системата на Фукс липсва „възвратният дисонанс“. Може да бъде открит като втора нота от осминкова група, разположена на дробната част от първо време.*
4. *Употребата на алтерация в каденцовите моменти е отличителна черта в системата на Фукс. Той алтерова със седма повишена степен църковните ладове от Ре, Сол и Ла.*
5. *Много от контрапунктичните правила на Фукс днес не се използват в българската педагогическа практика. Такива са низходящата малка секста, два последователни скока в една и съща посока и др.*
6. *До 60-те години на ХХ век в българската образователна литература не се прави разграничение между паралелни и акцентни свършени консонанси.*
7. *Акцентните свършени едноименни консонанси е теоретичният въпрос, който търпи най-голямо претворяване сред българските автори. В системата на Фукс, понятието акцентност е разгледан единствено във втори контрапунктичен вид.*
8. *Българските теоретици използват понятията силно, относително силно и слабо метрично време. Те са явление от друго историческо време. Фукс категорично назовава, че е коректно да се използват термините Thesis и Ars, които не бива да се обвързват със съвременното разбиране за метрика.*

Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Смятам научния апарат на докторската работа за недостатъчен. Докторантът има направени анализи, изводи, свои виждания и въведени термини, но не е отбелязал коректно върху какво – точно къде и как са направени анализите и точното цитиране на мнението на българските и чужди специалисти в работата му. Това е съществен пропуск, както на доктората, така и на неговия научен ръководител.

ОПИСАНИЕ НА ПРИНОСИТЕ.

Научни приноси на дисертационния труд

1. *Обобщава теоретичните възгледи на Йохан Йозеф Фукс в двугласните видове контрапункт. Обобщава характерни полифонични похвати на Й. Й. Фукс в пети контрапунктичен вид. Систематизира използваните от Фукс видове дисонанси, лигатури, както и раздробяването на дисонантната лигатура. Прави обобщение и въвежда три правила при употребата на *консонантни и дисонантни лигатури*:*
2. *Въвежда нови понятия – акцентно и неакцентно метрично време. Въвежда свои дефиниции на понятията: паралелни, антипаралелни, скрити свършени консонанси. Изяснявам и дефинира понятията акцентни и симетрични свършени консонанси.*
3. *Извежда правило за регламентирана употреба на акцентни свършени едноименни консонанси като дава собствена класификация на акцентните свършени консонанси.*
4. *Обобщава интерпретационните сходства и различия между теоретичните идеи на Й. Й. Фукс и българските автори в двугласните видове контрапункт.*
5. *Извежда дефиниция и правило за употребата на скрити квинти/октави в четвърти контрапунктичен вид.*
6. *Въвежда понятието отвеждане с предварителен консонантен скок, което се отнася до един от вариантите за раздробяване на дисонантното задържане с лигатура. Обобщава трите възможности за раздробяване на дисонантното задържане с лигатура.*

АВТОРЕФЕРАТА на дисертацията съответства на основните положения и приносите на дисертационния труд. Независимо от някои пропуски, той съумява да предаде съдържанието на главите, изводите и направените анализи на докторанта.

ПУБЛИКАЦИИ по темата на дисертационния труд. Въздействие на дисертационния труд върху външната среда.

1. **Шамлиев, Г.** *Сложен контрапункт – някои теоретични и методични идеи.* Пролетни научни четения в АМТИИ, Пловдив. 2016.
2. **Шамлиев, Г.** *Развитие на идеите на Фукс от „Gradus ad Parnassum” в българската учебна литература.* В: Млад научен форум за музика и танц, НБУ, София /под печат/. 2018.
3. **Шамлиев, Г.** *Третиране на свършените консонанси в системата на Фукс и сравнени с интерпретацията от българските автори.* В: Годишник на АМТИИ, Пловдив /под печат/. 2018.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Нямам лични наблюдения върху докторанта. Не го познавам лично.

Мнения, препоръки и бележки.

Необходимо е било трудът и особено авторефератът да се дадат на коректор, за да се избегнат многото грешки в текста, липса на шпации, пълен-кратък член, и правилно изписани думи и т.н.

Смятам за основен проблем липсата на достатъчно ползвана литература или, ако е била ползвана, то това не е отбелязано – както в самия текст – като библиография по българските или световни стандарти, като отбелязване под черта или накрая на всяка глава, също и в трая на дисертацията. От ползваните 22 автора – 5 са на руски, само 4 на латиница – като никъде не е отбелязано къде докторантът се е запознал с латинския вариант на труда на Фукс. Има достатъчно автори от Европа – на немски, френски, италиански и особено на английски, които разглеждат въпросите ма полифонията и контрапункта.

Становището може да завърши със следната оценка:

Дисертационният труд на Георги Донеv Шамлиев „ПРЕТВОРЯВАНЕ СИСТЕМАТА НА Й.Й.ФУКС ОТ „GRADUS AD PARNASSUM” В БЪЛГАРСКАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА ЛИТЕРАТУРА“, заедно с носените от него приноси качества с научни и научни-приложни моменти, активността му чрез публикации смятам достатъчни, за да дам своята **положителна оценка** и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”, научна специалност „Музикознание и музикално изкуство” (05.08.02) на **Георги Донеv Шамлиев**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Дата: 19.02.2018

Подпис:....

Проф д-р Милена Шушулова-Павлова